

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Imperatoris de non legendis vel imprimendis Lutheri libris Edictum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

domini nostri Papa, veri in hac parte iudicis sententiam, decretum & condemnationem, in litteris Apostolicis (ut supra dictum est) ad nos directis, contentam, Martinum Lutherum, ut membrum ab Ecclesia Dei abalienatum, ut obstinatum schismaticum & Notorium haereticum à Nobis haberi declaramus, & ut talem à vobis omnibus & singulis habendum decernimus & edicimus: Mandantes de eorundem Statuum consilio & consensu, sub criminis laesa Maiestatis, Nostraque & sacrae Imperij gravissima indignationis, ac etiam amissionis feudorum, Dominiorum & honorum omnium gratiarum quoque & omnium Privilegiorum à Nobis & sacro Imperio dependentium, quae obtinuitis hactenus, aut praedecessores vestri quomodolibet obtinuerunt: necnon proscriptiois ac Banni, & interdicti Imperialis poenis: ne quis vestrum praefatum Martinum Lutherum, receptare, defendere, sustentare, fovere, dicto, facto, aut scripto praesumat. Quinimo post elapsam supra dictum viginti dierum terminum contra eum, ubicunque deprehensus fuerit, & in manu aut facultate vestra erit, iuxta formam Imperialis Banni procedatis, vel saltem personaliter captum tam diu custodiat, donec Nos, à vobis de hac re certiores facti, de legitima in eum prosecutione facianda vobis significemus: & vos tam sancti operis & laboris debita praemia, & mercedem etiam uberem, cum impensis ob hanc causam factis reportetis.

Et nihilominus eiusdem Martini complices, adhaerentes, receptatores, & quomodolibet fautores & sectatores (nisi se iniquitatis semitam deseruisse, & Auctoritate Apostolica absolutionis remedium consecutos esse, fidem condignam fecerint) iuxta sacras constitutiones, ac interdicti & Banni Imperialis legem & ordinem, libere & absque ulla contradictione prosequamini, illosque & illa capiat, & in usus vestros, optimo & pleno iure convertatis. Mandamus insuper vobis omnibus & singulis praefatis, sub eisdem praenominatis poenis, ne quis Martini Lutheri scripta, à summo Pontifice Auctoritate sua Apostolica (ut praemittitur) damnata, aut alia quaecunque, tam Latino quam Alemanico, seu alio quovis idiomate, ab eo hactenus composita, vel in posterum componenda utpote mala, suspecta, & à notorio & perniciosissimo haeretico provenientia, emere, vendere, tenere, legere, describere, imprimere, aut describi vel imprimi faceres, asserere, sustentare, predicare, defendere praesumat: non obstantes, quod in illis etiam aliqua bona (ad fallendas simplicium mentes) immixta essent. In quo praeter iustam Sedis Apostolicae sententiam, etiam laudatissimam veterum patrum institutionem & consuetudinem omnino exequendam duximus: qui Arria-

norum, Priscillianistarum, Nestorianorum, Eutychianorum, & aliorum haeticorum libros & in illis contenta omnia, tam bona, quam mala, promiscue exusserunt, & adhibilarunt. Neque id immerito. Nam si optimi quique cibi, unius tantum gutta veneni (quo humanum corpus laederetur) infusione suspecti penitus sunt abiciendi: quanto magis ea scripta, quibus tanta & tam noxia animabus venena passim inserta sunt, non solum nobis cauenda sunt, sed etiam (ne alijs noceant) prorsus destruenda & corrumpenda, atque ab omni hominum memoria veniant obliteranda. Accedit ad id, quod quicquid boni in Martini libris reperitur, id antea à sanctis patribus, quos Ecclesia recepit & approbavit, saepe dictum & saepe repetitum, absque ullius periculi aut mali suspitione, legi, & haberi potest.

VI. Eapropter, sub eisdem poenis omnibus & singulis supra dictis, vos omnes, ut quilibet vestrum, iam Principes quam alij, ad quos iustitiam quomodolibet pertinet ministrare, & alij quicumque in uniuerso Imperio, Regnis & Dominis nostris constituti, huiusmodi pestiferos Martini libros, tam Alemanicos quam Latinos impressos & imprimendos, aut etiam manu scriptos, ubicunque reperiuntur (utpote magna seditionis, schismatis, herefeseos, in Ecclesia Dei fomites) diripiendos, & publico igni consumendos, penitusque abolendos cum effectu curetis, Apostolice quoque Nunciis, seu eorum Commissarijs, si operam vestram ad haec rem requisierint fideliter & diligenter assistatu: Et nihilominus in eorum absentia, per vos ipsos hac fieri, nostro nomine & iussu, omnino & re ipsa faciatis. In quo omnibus fidelibus, dilectis, subditis nostris, ut vobis ac Nobis metipsis assistant, & pareant, tenore praesentium sub eisdem poenis iniungimus & mandamus. Verum quia maxime cauendum est, ne Martini libri, aut ex illis excerpta mala, suppresso aut etiam mutato auctoris nomine, publicentur: quia etiam non sine magno animi nostri offensa, multos quotidie videmus & audimus, cum alibi tum maxime in Germania, componi & imprimi libros pluribus malis traditionibus & exemplis refertos: & ne non omni astu & dolo humana natura hostis Christiani laqueos tendat multos, passim diuulgari picturas & imagines, non in opprobrium modo priuatarum personarum, sed & ipsius Summi Pontificis & Sedis Apostolicae contumeliam excogitatas; ex quibus omnibus libris & picturis, Christi fideles in maximos, tam in fide quam in vita & moribus, prolabuntur errores, & non solum priuata odia, scandala & similitates (prout experientia docet) multis in locis exorta fuerunt: verum etiam seditiones, tumultus, rebelliones, schismata, in Regnis, Provincijs, & populis, atque

atque vniuersa Dei Ecclesia (nisi prouideatur) iamiam excitanda formidantur. Idcirco ad hanc perniciosissimam pestem extinguendam, ex supradictorum Electorum & Statuum concordia animo & sententia, omnibus & singulis supradictis, tam Imperiali quam hereditario iure nobis subditis, sub iam sapientis omnibus poenis precipimus & mandamus ne quis huiusmodi famulosos & pestilentes libros, seu quascunque alias schedas, scripturas, imagines, picturas, contra Orthodoxam fidem bonos mores, & id quod sancta Romana Ecclesia hactenus obseruauit: Atque etiam inuictissimas, criminationes & ignominias, contra Summum Pontificem, Sedem Apostolicam, Praelatos, Principes, Vniuersitates Studiorum, & eorum facultates honestasque personas, componere, scribere, imprimere, depingere, vendere, emere, tenere habere: aut imprimi, describi, depingi, vel vendi facere, quavis arte aut dolo audeat, aut attemptet. Quinimo sub eiusdem penis iubemus omnibus & singulis supradictis & praesertim ijs, qui iussit & ministerio praesunt, ut eiusmodi libros quoscunque ante hac impressi vel post hac imprimendos, necnon etiam manuscriptos cuiuscunque sint auctoris aut ubicunque locorum per sacrum Imperium, atque etiam nostra hereditaria Regna & Dominia, inueniantur: similiter etiam picturas huiusmodi & imagines, nostro iussu & nomine occurrant, diripiant, & publico igni comburant. Et nihilominus huiusmodi detestabilium librorum, codicum, schedarum, scripturarum, & picturarum, auctores, & venditores, qui contra iussa nostra facere praesumpserint, (si modo ut legitime constiterit) necnon eorum iura & bona omnia & singula capiant, apprehendant, & detineant, ac iure bono quicquid sibi licitum fuerit de illis disponant: ita, quod de hoc nulli hominum, tam in iudicio quam extra, respondere sint obligati.

At ut omnis eiusmodi & aliorum errorum occasio tollatur, & ne talia scribentium venena longe lateque diffundantur, sed raclarum imprimendi libros artificium in bonos tantum, & laudabiles usus exerceatur: ex certa nostra scientia, animoque deliberato, ac Imperiali Regiaque auctoritate, de maturo supradictorum Electorum, & aliorum sacri Ro. Imp. Statuum, consilio, de iuratione & vniuersi consensu: volumus & sub Banni & Interdicti Imperialis, ac alijs antedictis penis precipimus & iubemus tenere praesentis Edicti, quod vim inuictibilis legis habere decernimus. Ne quis de caetero Chalceographus, & librorum impressor, aut alius quiuis vbi libet per sacrum Imperium, atque nostra praedicta Regna & Dominia constitutus, libros ullos, seu aliam quamcunque scripturam: in quibus de sacris litteris, aut fide Catholica aliquid vel minimum tractatur, non habito

prius consensu & voluntate Ordinarij loci, aut eius ad hoc substituti & deputati, cum Auctoritate etiam facultatis Theologicae alicuius propinqua Vniuersitatis, pro prima videlicet impressione: Alios vero cuiuscunque rei & facultatis libros, schedas & picturas, de consensu saltem ordinarij, aut eius ad hoc substituti, ullo pacto imprimere vel vendere aut imprimi, vel vendi facere, directe vel indirecte, quocumque modo praesumat aut attemptet. Quod si quis cuiuscunque sit dignitatis, gradus, aut conditionis, hanc nostram mentem, decretum statutum, legem & ordinationem, in omnibus & singulis supradictis, tam Lutheranam, quam impressoriam materiam concernentibus, inuictabiliter obseruandam, ullo pacto, aut quouis quacunque colore vel ingenio, contra facere, aut venire, au, a temerario praesumpserit: praeterquam quod illud irritum decernimus & inane, etiam in lae, & Maestatis crimen, ac nostram & Sacri Imperij grauissimam indignationem, proscriptionisque & Banni, ac Interdicti Imperialis, necnon alias sepe dictas penas, se ipso facto, incurrisse cognoscat; harum testimonio literarum, Sigilli nostri munimine roboratarum.

Datum in Ciuitate nostra Imperiali VVormatia, die octava Mensis Maij, Anno Domini Millefimo Quingentesimo vicesimo Primo, Regnorum nostrorum, Romani secundo: castrorum vero omnium sexto.

Quis vero negare possit, in eo à tot tantisque viris, qui in Lutheri ruinam coniuauerant, grauius peccatum fuisse quod hoc Imperatoris edictum executioni non demandarint? Digna enim erat monachi huius obstinata contumacia, quae viribus frangeretur, aut qui tamquam fera bestia ex Imperij finibus procul profigeretur. Idque tanto erat facilius, quod qui eum occultabat, in aula & Imperatoris conspectu praesens erat, qui ut eum indicaret, non difficillime poterat cogi: sic ut ad monstrum hoc conficiendum nullo novo Hercule opus fuisset. Sed incendium exigua aqua initio, vbi vero invaluit, nullo mari restingui potest. Iam tempus monet ut cum Luthero in Pathmon ipsius secedamus. Obseruatum est à quibusdam (*) hoc loco quod eo ipso die atque anno, quo ad hunc modum Caesar Lutherum proseripserat natus sit Petrus Canisius Neomagenensis, is qui deinde Coloniae studens primus omnium ex Germanis sese Societati Jesu addidit cum qua ipse inter primos cum Haereticis ad finem vitae suae pugnan-

L. 3. do,

a Visa Canisij

do, toto orbe celebrem (a) catechumenum inter
alia opera sua preclara a catholicis catechismis op-
portuit proliunde Deo Opt. Max. ut cum ad exe-
quendum Car. eius edictum non satis animi esset
futurum primoribus Germania; paruus lapis iste
de monte avulsus in itatam Babyloicam (Lu-
theri scilicet opus) incurrendo pedes eiusdem
commoliret, & reliquum corpus disponderet ad
ruinam.

LUTHERVS EXCOMMVNICATVS
in cæpto pergit. Biblia in Teutonicam lin-
guam vertere præsumit, multis additis, re-
cis, deprauatis, cum diabolo con-
fortium habet, ut ipse testatur.

CAPVT XV.

ARGVMENTVM.

- I. Lutherus in Pathmo sua, ut ipse vocat, latet.
- II. Nouam eudere Religionem instituit.
- III. Diaboli cum Luthero Colloquium.
- IV. Lutherus Pathmo suo egressus, Carolstadium iritat.
- V. Quomodo Lutherus Academiæ abolere; & bonarum
litterarum studia extinguere conatus sit.
- VI. Lutherus Bibliis transferendis atq; interpretandis
operam dat.

Lutherus Alsterensis solitudine non e fere men-
ses per Nobiles Pielopsium & Steinbergium
Iussu Electoris reclusus, ac delicatissime habitus,
per ephebum conscium cibos ei apportantem, ni-
hilominus includi se fremens frendensque, scrip-
tis, quum aliter non posset, tam Germanica quam
Latina lingua editis, vlcisci se omniaque miscere
constituit: quæ à discipulis ipsius tamquam diui-
na excepta oracula, incredibili studio, fauore &
celeritate per omnes regiones mox spargebantur.
Et Chalcographos quidem ut strenuam ijs im-
meandis præstarent operam, facile lucri impulit
cupiditas; legendi vero cupiditatem interdictum
tanto magis accendit. Nec minus ille interim suis
partibus addictos litteris suis excitabat, inter alia
scribens: *Quare vestrum aliquis ad reliqua non respon-
dat? vel Ionas, vel Andreas Carolstadius? Equid cessat
Amsdorfius? An non vobis omnibus pariter Euangelij
gloria vindicanda est. Caput ergo contriui serpentis; cor-
pus cur non queatis calcare? Sed nihil peius ipsum
habuit quam vbi Parisiensium Theologorum sen-
tentia se suosque libros condemnatos vidit; co-*

que quam ille Faculeatam antea primam totius
Orbis, & scientiarum Matrem appellauerat, tum
inauditis conuictijs oneravit. *Academia*, inquit,
Parisiensis in parte suprema qua Facultas Theologica
nuncupatur, est à vertice vsque ad plantam mera &
ut nix alba lepra vera nouissima Antichristianaque &
capitalis hareses; Mater omnium errorum in Chri-
stianitate, maxima meretrix spiritali quam sol um-
quam vidit, & vera postica Inferni Prophetatum est,
temporibus Antichristi omnes hareses, qua umquam su-
erunt, in vnâ Camerinam confluxuras mundumque
perdituras. Id ego, inquit, ostendere intendo de Parisiis,
Papa veri Antichristi maximo fornicationis cubiculo;
atque probare eos esse peiores Montanis, Ebionitis, &
omnibus qui umquam fuerunt, hareticis. Hæc ille cum
contra Vniuersitatem Parisiensem, quam non
multo ante omnibus scholis prætulerat, cuique
cenfuram ac iudicium de se detulerat, plenis buc-
cis ad populum Germanicè, deinde etiam scriptis
vndiquaque effundebat. neque solum ipse scur-
ribus tocis, mordacibus sannis, risuq; Sardonio
in eam Vniuersitatem incurrit: sed etiam hypera-
pistes eius factus est petulus Melanchthon iuue-
nis vix 24 annos natus, impudenter ausus garrire
aduersus Doctores tantæ doctrinæ & ætatis (b)
scripsit in eodem delicato latibulo Lutherus E-
narrationem in aliquot psalmos; & canticum D. Vir-
ginis. Tractatum de Confessione Francisco à Sickingen
patrono suo singulari 1. Iunij dedicatum. Item librum
contra Catharinum de Antichristo Postillam in Epi-
stolas & Euangelia Dominicarum. Responsum ad
Bartholomæi Latomi librum. Bullam Cœne Domini
quam Vesperinam ingluuiem appellat Germani-
cam in linguam scarrili translatione transcripsit.
(c) interea Caroli V. Imp. Fidei professio Romæ 10
Maij ex autographo lecta & eiusdem zelus fuit in
Consistorio Pontificio præclare laudatus. Accidit
tunc si quid aliud vnquam rebus Lutheri oppor-
turnum, Ecclesiæ vero Catholicæ triste, quod Ro-
bertus Marcanus, frater Leod. Episcopi, fierus
Francisci Galliarum Regis, ope, hinc, & ex alia
parte idem Franciscus Carolo V. bellum in Na-
uarræo Regno commouit (d) quo executio De-
creti Cæsarei aduersus Lutherum editi suspensa
fuit;

a eum Catechismum & Ferdinandus I. & Philip-
pus II. Hisp. Rex & Clemens VIII. sancierunt Edicta
& decreta suis. b Cochlaus in Act. Vlenberg cap. 7. ad fi-
nem. c Vlenberg cap. 8. vna Luth. n. 1. d Brousius in an-
nal. An. 1521. num. 27.